

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2005 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie , Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogdan Gierzyński

Protokolant: Janina Kuberska

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2005 r., w Warszawie,

sprawy z powództwa :

przeciwko: P. S.A. w W.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania w umowach z konsumentami P. S.A. w W. postanowienia wzorca umowy o treści: „Odpowiedzialność P. S.A. w odniesieniu do poszczególnych ubezpieczonych wygasa (...) w razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia z upływem ostatniego miesiąca za który opłacono składkę, najpóźniej jednak z dniem rozwiązania umowy ubezpieczenia.”
2. oddała powództwo w pozostałej części
3. wpis tymczasowy uznaje za ostateczny i nakazuje pobranie kasie Sądu Okręgowego w Warszawie od P. S.A. w W. kwotę 166 zł (sto sześćdziesiąt sześć zł.) tytułem kosztów sądowych, obciążając Skarb Państwa kosztami postępowania w pozostałej części.
4. zasądza od _____ na rzecz P. S.A. w W. kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, znosząc te koszty pomiędzy stronami w pozostałej części.

5. *zarządza* publikację prawomocnego Wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego.

SSO Bogdan Gierzyński

Uzasadnienie:

Powódka wniosła o uznanie za niedozwolone i zakazanie stosowania pozwanemu P. S.A. w W. postanowień wzorca umowy o treści:

- a. „Umowa grupowego ubezpieczenia może być wypowiedziana na piśmie na koniec miesiąca kalendarzowego- z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia; przez: 1) ubezpieczającego - pod warunkiem, że co najmniej 75% ubezpieczonych pracowników wyrazi uprzednio zgodę pisemną na rozwiązanie umowy,"
- b. „W przypadku wypowiedzenia umowy (ast. 1 pkt 1 i 2), ubezpieczający jest zobowiązany przekazywać P. S.A. składki do końca okresu wypowiedzenia."
- c. „Odpowiedzialność P. S.A. w odniesieniu do poszczególnych ubezpieczonych wygasa: (...) 5) w razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia – z upływem ostatniego miesiąca kalendarzowego, za który opłacono składkę, najpóźniej jednak z dniem rozwiązania umowy ubezpieczenia (§16)."

Powódka wywodziła, że pierwsza z klauzul jest sprzeczna z art. 830 § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 14, gdyż uzależnia prawo odstąpienia od umowy od złożenia oświadczeń woli innych osób.

Druga z wymienionych wyżej klauzul powoduje, że na ubezpieczonym ciąży obowiązek uiszczania składki do końca okresu wypowiedzenia, pomimo, że odpowiedzialność ubezpieczonego kończy się (stosownie do § 24 pkt 5 OWU) z upływem ostatniego miesiąca kalendarzowego za który opłacono składkę. Narusza do zdaniem powódki art. 385³ pkt 22 k.c.

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3600 zł.

Pozwany nie uznał powództw i wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Podniósł on, że od 1 stycznia 2004 r. zmienił wzorzec umowy - ogólne warunki grupowego ubezpieczenia na życie typ P. Nowe warunki zostały wprowadzone uchwałą Zarządu z dnia 26.11.2003 r. Nr /.../ i nie zawierają one klauzuli wymienionej wyżej w pkt a.

Odnosząc się do drugiej z kwestionowanych przez powoda klauzul, pozwany podniósł, że dotyczy ona sytuacji, gdy po wypowiedzeniu umowy ubezpieczony przestaje opłacać składkę. Zapis taki nie stanowi niedozwolonej klauzuli umownej. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje: Pozwany przyznał, że stosował w umowach z konsumentami wzorzec umowy - ogólne warunki grupowego ubezpieczenia pracowniczego typ P z dnia 7.12.1992 r. zatwierdzone uchwałą Zarządu Nr /.../, które zawierały wskazane w pozwie klauzule. Powódka zaś przyznała, że uchwałą Zarządu z dnia 26.11.2003 r. Nr /.../, z dniem 1 stycznia 2004 r., zostały wprowadzone nowe ogólne warunki, które nie zawierają klauzuli wymienionej wyżej w pkt a. Okoliczności te należało uznać za udowodnione.

Tak więc, sporna pozostaje ocena skutków prawnych zmiany wzorca, a także charakteru klauzul wymienionych w pkt b i c.

W tym stanie faktycznym Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 479³⁹ k.p.c., z żądaniem uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolone można wystąpić również wtedy, gdy pozwany zaniechał jego stosowania, jeżeli od tego zaniechania nie minęło sześć miesięcy. Skoro zatem w niniejszej sprawie pozwany zaniechał stosowania klauzuli kreślonej w pkt a z dniem 1 stycznia 2004 r., a powódka wystąpiła z pozwem w dniu 30 czerwca 2004 r., uznać należało, że wytoczenie powództwa nastąpiło w ustawowym terminie, a okoliczność zaniechania stosowania wzorca nie ma znaczenia w rozpoznawanej sprawie.

W ocenie Sądu, należy podzielić stanowisko powódki, że zapis o treści:

„Umowa grupowego ubezpieczenia może być wypowiedziana na piśmie na koniec miesiąca kalendarzowego- z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia; przez: 1) ubezpieczającego - pod warunkiem, że co najmniej 75% ubezpieczonych pracowników wyrazi uprzednio zgodę pisemną na rozwiązanie umowy," -jest sprzeczny z bezwzględnie obowiązująca normą art. 830 § 1 k.c. Powoduje to, że należy uznać go za nieważny z mocy art.58 § 1 k.c.

Okoliczność ta sprawia, że nie podlega on ocenie w zakresie zgodności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesu konsumenta. Ochrona prawna określona w art. 385¹ § 1 k.c. dotyczy wyłącznie sytuacji, gdy postanowienie wzorca umowy jest ważne, gdyż niedozwolony charakter klauzuli powoduje jedynie jej bezskuteczność. W ramach kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy dokonywanej przez sąd ochrony konkurencji i konsumentów nie jest możliwe więc, stwierdzenie, że nieważna z mocy prawa klauzula jest niedozwolona i zakazać jej stosowania, gdyż jako nieważna z mocy prawa, klauzula taka nie wywołuje żadnych skutków prawnych, a więc w istocie nie jest stosowana od początku.

Odnosząc się do klauzuli o treści: „W przypadku wypowiedzenia umowy (ast. 1 pkt 1 i 2), ubezpieczający jest zobowiązany przekazywać P. S.A. składki do końca okresu wypowiedzenia." , *zważyć* należało, że odnosi się ona do kształtu stosunków prawnych pomiędzy stronami w okresie od wypowiedzenia umowy do jej rozwiązania.

W ocenie Sądu, w okresie pomiędzy wypowiedzeniem umowy a rozwiązaniem umowy na skutek wypowiedzenia, strony pozostają w stosunku umownym w pierwotnym kształcie, a zatem w tym czasie każda ze stron ma obowiązek spełniania swojego świadczenia. *Oznacza* to, że na ubezpieczonym ciąży obowiązek uiszczania składki za okres wypowiedzenia, a na pozwanym, w razie wystąpienia w tym czasie zdarzenia objętego ubezpieczeniem, wypłaty należnego świadczenia. Z tego też powodu należy uznać, że powyższy zapis przewidujący obowiązek świadczenia po stronie ubezpieczonego w okresie wypowiedzenia nie jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco nie narusza interesu konsumenta.

Natomiast, w świetle powyższego, *zważyć* należało, że klauzula o treści:

„Odpowiedzialność P. S.A. w odniesieniu do poszczególnych ubezpieczonych wygasa: (...) 5) w razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia - z upływem ostatniego miesiąca kalendarzowego, za który opłacono składkę, i najpóźniej jednak z dniem rozwiązania umowy ubezpieczenia (§16)."- pozostaje w sprzeczności z powyższą zasadą. Zapis ten przewiduje uprawnienie do zaniechania świadczenia ze strony ubezpieczyciela pomimo trwania stosunku umownego, a więc istnienia po stronie ubezpieczonego obowiązku świadczenia składki. Zapis taki narusza art. 385³ pkt 22 k.c. i jest sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interes konsumenta.

W ocenie Sądu, nie ma *znaczenia czy skala* zastosowania tego zapisu jest znaczna czy też jednostkowa, gdyż dla oceny abuzywności postanowienia wzorca umowy nie jest koniecznym aby był on stosowany. Wystarczającym jest aby postanowienie wzorca znalazło się w ofercie skierowanej do konsumenta (vide art.479³⁸ k.p.c.).

Nadto, należy podkreślić, że Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie kwestionuje przy tej okazji prawa ubezpieczyciela do rozwiązania umowy (które pozwany nazywa „zerwaniem”) ze skutkiem na koniec miesiąca, za który uiszczono składkę. Należy jednak wyraźnie odróżnić instytucję rozwiązania umowy od zaprzestania spełnianie świadczenia przez jedną ze stron umowy, co przewiduje powyższa klauzula.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji, uznając za niedozwoloną i zakazując stosowania w umowach z konsumentami klauzuli wymienionej w pkt c, (art. 479⁴² § 1 k.p.c.) i oddalając powództwo w pozostałe części jako bezzasadne.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu (art. 98 k.p.c.)

Publikację prawomocnego Wyroku na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art.479⁴⁴ § 1 k.p.c.